दुर्गा सप्तशती — अध्याय 7

Durga Saptashati — Chapter 7

Source: Selected 1894 ancient core — chapter 7. Also compared: Opening — physical scan 193; Ending and colophon — physical scan 201; Verified 1894 imprint — physical scan 7; Ancient Sanskrit comparison only.

प्रारम्भ — वक्ता

SPEAKER

ऋषिरुवाच।

ṛṣiruvāca|

अध्याय 7 — चण्ड-मुण्ड-वध

TEXT POSITION 1

आज्ञास्ते ततो दैत्याश्चण्डमुण्डपुरोगमाः।
चतुरङ्गबलोपेता ययुरभ्युद्यतायुधाः॥

ājñāste tato daityāścaṇḍamuṇḍapurogamāḥ|
caturaṅgabalopetā yayurabhyudyatāyudhāḥ||

Note: The selected print has आज्ञास्ते, an unusual form retained rather than silently normalized.

TEXT POSITION 2

ददृशुस्ते ततो देवीमीषद्धासां व्यवस्थिताम्।
सिंहस्योपरि शैलेन्द्रशृङ्गे महति काञ्चने॥

dadṛśuste tato devīmīṣaddhāsāṃ vyavasthitām|
siṃhasyopari śailendraśṛṅge mahati kāñcane||

TEXT POSITION 3

ते दृष्ट्वा तां समादातुमुद्यमं चक्रुरुद्यताः।
आकृष्टचापासिधरास्तथान्ये तत्समीपगाः॥

te dṛṣṭvā tāṃ samādātumudyamaṃ cakrurudyatāḥ|
ākṛṣṭacāpāsidharāstathānye tatsamīpagāḥ||

TEXT POSITION 4

ततः कोपं चकारोच्चैरम्बिका तानरीन्प्रति।
कोपेन चास्या वदनं मषीवर्णमभूत्तदा॥

tataḥ kopaṃ cakāroccairambikā tānarīnprati|
kopena cāsyā vadanaṃ maṣīvarṇamabhūttadā||

TEXT POSITION 5

भ्रुकुटीकुटिलात्तस्या ललाटफलकाद्द्रुतम्।
काली करालवदना विनिष्क्रान्तासिपाशिनी॥

bhrukuṭīkuṭilāttasyā lalāṭaphalakāddrutam|
kālī karālavadanā viniṣkrāntāsipāśinī||

TEXT POSITION 6

विचित्रखट्वाङ्गधरा नरमालाविभूषणा।
द्वीपिचर्मपरीधाना शुष्कमांसातिभैरवा॥

vicitrakhaṭvāṅgadharā naramālāvibhūṣaṇā|
dvīpicarmaparīdhānā śuṣkamāṃsātibhairavā||

TEXT POSITION 7

अतिविस्तारवदना जिह्वाललनभीषणा।
निमग्ना रक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा॥

ativistāravadanā jihvālalanabhīṣaṇā|
nimagnā raktanayanā nādāpūritadiṅmukhā||

TEXT POSITION 8

सा वेगेनाभिपतिता घातयन्ती महासुरान्।
सैन्ये तत्र सुरारीणामभक्षयत तद्बलम्॥

sā vegenābhipatitā ghātayantī mahāsurān|
sainye tatra surārīṇāmabhakṣayata tadbalam||

TEXT POSITION 9

पार्ष्णिग्राहाङ्कुशग्राही योधघण्टासमन्वितान्।
समादायैकहस्तेन मुखे चिक्षेप वारणान्॥

pārṣṇigrāhāṅkuśagrāhī yodhaghaṇṭāsamanvitān|
samādāyaikahastena mukhe cikṣepa vāraṇān||

TEXT POSITION 10

तथैव योधं तुरगै रथं सारथिना सह।
निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयन्त्यतिभैरवम्॥

tathaiva yodhaṃ turagai rathaṃ sārathinā saha|
nikṣipya vaktre daśanaiścarvayantyatibhairavam||

TEXT POSITION 11

एकं जग्राह केशेषु ग्रीवायामथ चापरम्।
पादेनाक्रम्य चैवान्यमुरसान्यमपोथयत्॥

ekaṃ jagrāha keśeṣu grīvāyāmatha cāparam|
pādenākramya caivānyamurasānyamapothayat||

TEXT POSITION 12

तैर्मुक्तानि च शस्त्राणि महास्त्राणि तथासुरैः।
मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्मथितान्यपि॥

tairmuktāni ca śastrāṇi mahāstrāṇi tathāsuraiḥ|
mukhena jagrāha ruṣā daśanairmathitānyapi||

TEXT POSITION 13

बलिनां तद्बलं सर्वमसुराणां महात्मनाम्।
ममर्दाभक्षयच्चान्यानन्यांश्चाताडयत्तथा॥

balināṃ tadbalaṃ sarvamasurāṇāṃ mahātmanām|
mamardābhakṣayaccānyānanyāṃścātāḍayattathā||

TEXT POSITION 14

असिना निहताः केचित्केचित्खट्वाङ्गताडिताः।
जग्मुर्विनाशमसुरा दन्ताग्राभिहतास्तथा॥

asinā nihatāḥ kecitkecitkhaṭvāṅgatāḍitāḥ|
jagmurvināśamasurā dantāgrābhihatāstathā||

TEXT POSITION 15

क्षणेन तद्बलं सर्वमसुराणां निपातितम्।
दृष्ट्वा चण्डोऽभिदुद्राव तां कालीमतिभीषणाम्॥

kṣaṇena tadbalaṃ sarvamasurāṇāṃ nipātitam|
dṛṣṭvā caṇḍo'bhidudrāva tāṃ kālīmatibhīṣaṇām||

TEXT POSITION 16

शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीं तां महासुरः।
छादयामास चक्रैश्च मुण्ड क्षिप्तैः सहस्रशः॥

śaravarṣairmahābhīmairbhīmākṣīṃ tāṃ mahāsuraḥ|
chādayāmāsa cakraiśca muṇḍa kṣiptaiḥ sahasraśaḥ||

TEXT POSITION 17

तानि चक्राण्यनेकानि विशमानानि तन्मुखम्।
बभुर्यथार्कबिम्बानि सुबहूनि घनोदरम्॥

tāni cakrāṇyanekāni viśamānāni tanmukham|
babhuryathārkabimbāni subahūni ghanodaram||

TEXT POSITION 18

ततो जहासातिरुषा भीमं भैरवनादिनी।
काली करालवक्त्रान्तर्दुर्दर्शदशनोज्ज्वला॥

tato jahāsātiruṣā bhīmaṃ bhairavanādinī|
kālī karālavaktrāntardurdarśadaśanojjvalā||

TEXT POSITION 19

उत्थाय च महासिंहं देवी चण्डमधावत।
गृहीत्वा चास्य केशेषु शिरस्तेनासिनाच्छिनत्॥

utthāya ca mahāsiṃhaṃ devī caṇḍamadhāvata|
gṛhītvā cāsya keśeṣu śirastenāsināccchinat||

Note: The selected print joins महासिंहं; the comparison separates sword and battle-cry wording. The uncertain joined form is not made into an invented movement.

TEXT POSITION 20

अथ मुण्डोऽभ्यधावत्तां दृष्ट्वा चण्डं निपातितम्।
तमप्यपातयद्भूमौ सा खड्गाभिहतं रुषा॥

atha muṇḍo'bhyadhāvattāṃ dṛṣṭvā caṇḍaṃ nipātitam|
tamapyapātayadbhūmau sā khaḍgābhihataṃ ruṣā||

TEXT POSITION 21

हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा चण्डं निपातितम्।
मुण्डं च सुमहावीर्यं दिशो भेजे भयातुरम्॥

hataśeṣaṃ tataḥ sainyaṃ dṛṣṭvā caṇḍaṃ nipātitam|
muṇḍaṃ ca sumahāvīryaṃ diśo bheje bhayāturam||

TEXT POSITION 22

शिरश्चण्डस्य काली च गृहीत्वा मुण्डमेव च।
प्राह प्रचण्डाट्टहासमिश्रमभ्येत्य चण्डिकाम्॥

śiraścaṇḍasya kālī ca gṛhītvā muṇḍameva ca|
prāha pracaṇḍāṭṭahāsamiśramabhyetya caṇḍikām||

TEXT POSITION 23

मया तवात्रोपहृतौ चण्डमुण्डौ महापशू।
युद्धयज्ञे स्वयं शुम्भं निशुम्भं च हनिष्यसि॥

mayā tavātropahṛtau caṇḍamuṇḍau mahāpaśū|
yuddhayajñe svayaṃ śumbhaṃ niśumbhaṃ ca haniṣyasi||

Note: महापशू and युद्धयज्ञे are fierce battle-sacrifice imagery in the narrative, not an animal-offering instruction.

TEXT POSITION 24

ऋषिरुवाच।
तावानीतौ ततो दृष्ट्वा चण्डमुण्डौ महासुरौ।
उवाच कालीं कल्याणी ललितं चण्डिका वचः॥

ṛṣiruvāca|
tāvānītau tato dṛṣṭvā caṇḍamuṇḍau mahāsurau|
uvāca kālīṃ kalyāṇī lalitaṃ caṇḍikā vacaḥ||

TEXT POSITION 25

यस्माच्चण्डं च मुण्डं च गृहीत्वा त्वमुपागता।
चामुण्डेति ततो लोके ख्याता देवी भविष्यसि॥

yasmāccaṇḍaṃ ca muṇḍaṃ ca gṛhītvā tvamupāgatā|
cāmuṇḍeti tato loke khyātā devī bhaviṣyasi||

समापन — पुष्पिका

COLOPHON

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे चण्डमुण्डवधो नाम सप्तमोऽध्यायः॥७॥

iti śrīmārkaṇḍeyapurāṇe sāvarṇike manvantare caṇḍamuṇḍavadho nāma saptamo'dhyāyaḥ||7||